

Ministarstvo kulture RH
n/p ministrice Nine Obuljen, n/p državnog tajnika Ivica Poljička
Runjaninova 2, Zagreb

Cijenjeni gospodine Poljičak, cijenjena ministrice Obuljen,

Iz Vašeg dopisa, kao i iz ranijih medijskih očitovanja Ministarstva kulture o ovom slučaju, proizlazi da Ministarstvo kao predstavnik osnivača Hrvatskog povijesnog muzeja amnestira postupak te institucije koji ima elemente kaznenog djela umanjivanja zločina protiv čovječnosti, a da Ministarstvo nije poduzelo korake da ustanovi kako je do tog postupka došlo, je li se Muzej očitovao prema javnosti da adresira to što nazivate “pogreškom” te što je poduzeo da spriječi da se takvi prestupi ne ponove.

Izbjegavajući iznijeti jasne stavove na suštinska pitanja ovog slučaja, odlučili ste posegnuti za zamjenom teza, optuživši nas da dovodimo u pitanje cjelokupnu stručnu djelatnost Hrvatskog povijesnog muzeja, što ne odgovara istini. Osim što s pozornošću pratimo djelatnost Hrvatskog povijesnog muzeja, pa smo tako i dobro upoznati s izložbom o stradanju Židova iz Hrvatske u Auschwitzu, kao odgovor na ovo možemo samo ustvrditi da **stručnost na koju ukazujete objavu fašističke propagande čine utoliko težim prestupom, budući da do njega nije došlo iz nedostatka stručnog znanja u Muzeju, nego uz punu institucionalnu svijest o stradanjima pod terorom ustaškog režima i Trećeg Reicha.**

Indikativno je da ste se oglušili na centralni prigovor u našem dopisu — prigovor na instrumentalizaciju osoba s invaliditetom i ignoriranje povijesti stradanja i borbi protiv diskriminacije osoba s invaliditetom. Suočavanje sa stradanjem europskih Židova ne apsolvira od suočavanja sa stradanjem drugih etničkih i društvenih skupina pod fašizmom, upravo kao što ni jedan muzejski program ne apsolvira od greška učinjenih u drugim sektorima javne djelatnosti Muzeja. Ukazali smo Vam na činjenicu da **Muzej svojim postupanjem briše iz povijesti stradanje i djelovanje osoba s invaliditetom, a Vi taj čin brisanja nastavljate Vašim odgovorom u kojem niti jednom riječju ne spominjete osobe s invaliditetom, ne osuđujete instrumentalizaciju, niti tražite da Muzej u svom daljnjem djelovanju aktivno djeluje protiv brisanja iz povijesti.**

Kao što ste se mogli uvjeriti iz priloga u našem dopisu, propagandni materijal ratnog ministarstva NDH prenesen je bez pojašnjenja koje bi ustaški režim kontekstualiziralo kao genocidan. Korištenje fotografija (maloljetnih) vojnih veterana s invaliditetom u ustaškim uniformama težak je oblik propagande kojom se narav tog režima nastojala prikriti. Osobe s invaliditetom bile su, pritom, zbog eugenike, rasnih zakona i ekonomije ratovanja žrtve masovnih sterilizacija, eutanazije i istrebljenja. Svrha ovih propagandnih fotografija je humanizacija fašističke ideologije, a ne afirmacija osoba s invaliditetom. **Stoga prezentacija tih fotografija na službenim stranicama Hrvatskog povijesnog muzeja povodom Svjetskog dana osoba s invaliditetom ukazuje na nesavjesno stručno djelovanje i tretiranje sadržaja fundusa mimo etičkih standarda struke. Nadalje, iz priloga je također vidljivo da Muzej**

nije uklonio sadržaj jer je uvidio pogrešku kako navodite, nego je svoju objavu - i nakon niza prigovora - branio pozivanjem na "neutralnost" muzejskog fundusa. Objava je povučena zbog revolta domaće i međunarodne javnosti na Facebook zidu Muzeja.

Ne zabrinjava li Vas da bi, u slučaju da je pritisak javnosti izostao, sadržaj ove objave ostao dostupan javnosti kao službeni vid obilježavanja međunarodnog dana osoba s invaliditetom od strane ključne povijesne muzejske institucije u Hrvatskoj? Ne smatrate li da se to kosi s edukativnom misijom Muzeja te da može iznimno negativno utjecati na prakse drugih muzejskih institucija u državi? Ne smatrate li potrebnim da stoga od uprave Muzeja zatražite službeno očitovanje kako bi se okolnosti i razlozi ovog incidenta pojasnili javnosti? Ne smatrate li da bi nakon niza medijskih napisa o ovom slučaju odgovorne osobe iz Hrvatskog povijesnog muzeja bile dužne ponuditi pojašnjenje i, što bi bilo minimalno za očekivati, ispriku javnosti i osobama s invaliditetom? Danas, uslijed izazova pandemije, manipulacije sadržajima i širenja dezinformacija, više je nego ikada potrebno da javni muzeji s pojačanom budnošću kuriraju online sadržaje i vrše društveno odgovornu ulogu, osobito kada je riječ o osjetljivim povijesnim temama i targetiranju ranjivih društvenih skupina.

Nehajan odnos Ministarstva kulture prema postupku Muzeja i Vaš arogantan odgovor otvaraju pitanje zašto se Ministarstvo postavlja kao branitelj nesavjesnog postupanja prema javnosti i na sebe preuzima odgovornost za nešto s čime se treba suočiti Muzej? Kakvu poruku aboliranjem odgovornosti za potencijalno protuzakonito, nesavjesno i nestručno djelovanje Vi šaljete ostalim muzejskim institucijama u Hrvatskoj? Naposljetku, zašto Vi u Vašem dopisu ne smatrate bitnim promijeniti javni tretman osoba s invaliditetom nego ga ignoriranjem instrumentalizacije i brisanjem iz povijesti sami nastavljate?

Očekujemo od Ministarstva kulture da zatraži od Hrvatskog povijesnog muzeja da se očituje i preuzme vlastitu odgovornost prema javnosti, a od Ministarstva da kritički sagleda vlastito brisanje iz ove rasprave osoba s invaliditetom.

Tomislav Medak, osoba s invaliditetom
Sanja Horvatinić, povjesničarka umjetnosti

Na znanje:

1. Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom
2. Ured pučke pravobraniteljice
3. Hrvatski povijesni muzej
4. mediji